

Kapitola 4

Bezpečnostní rozměr české zahraniční politiky

Vít Strátecký

Bezpečnostní agenda české zahraniční politiky nepřinesla v roce 2012 žádné zásadnější téma, které by vzbudilo výraznější politickou debatu. Toto konstatování by však nemělo zastřít skutečnost, že rok 2012 lze vnímat jako poměrně významný z hlediska mnoha agend, jež se rozvíjely na národní i mezinárodní úrovni. Mezi tvůrci české zahraniční a bezpečnostní politiky postupně posílilo vědomí důležitosti české účasti na misích EU, jejichž význam bude v budoucnosti narůstat. Konkrétněji se tato skutečnost týkala např. legítimizace české účasti na misích v Africe, které v minulosti odmítalo především MO. Dílčím výsledkem tohoto procesu je i schválení české účasti na misi v Mali. V roce 2012 však začala aktivní fáze celoevropské diskuse o budoucnosti CSDP, která bude završena na setkání Evropské rady na podzim roku 2013.

Z pohledu mezinárodní politiky českou zahraniční a bezpečnostní politiku v první polovině roku 2012 zaměstnávala agenda summitu NATO v Chicagu, kde byl přijat jeden z klíčových strategických dokumentů aliance *Deterrence and Defence Posture Review*.¹ Mezi další důležitou agendu však patřila také budoucnost NATO v Afghánistánu, debaty o schopnostech a potenciálu NATO a v neposlední řadě také o pokračování budování alianční protiraketové obrany. Zkušenost z chicagského summitu, resp. z procesu vyjednávání před summitem, také předznamenala zvýšenou aktivitu v oblasti bezpečnostní spolupráce v rámci V4. Potenciál hlubší spolupráce zemí V4 v oblasti bezpečnosti zůstává otázkou, nicméně minimálně jeden hmatatelný výsledek představuje visehradská bojová skupina, která bude uvedena do operační pohotovosti v roce 2016.

BEZPEČNOSTNÍ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: POLITICKÝ KONTEXT A VÝCHODISKA

Poslední tři ročníky této kapitoly o bezpečnostním rozměru české zahraniční politiky se v této části věnovaly analýze vzniklých strategických materiálů, ze kte-

rych bylo možné odvodit širší představy o české zahraničně-bezpečnostní politice. Za počátek této řady můžeme považovat diskusi o zahraničněpolitických a bezpečnostních prioritách českého předsednictví v Radě EU.² Další analyzované dokumenty pak již lze považovat za standardní národní bezpečnostně-strategické dokumenty. V tomto ohledu prvním byla *Bílá kniha o obraně*, která byla výsledkem svým rozsahem ojedinělého pokusu zformulovat potřebné reformní kroky v sektoru obrany.³ Následovala *Koncepce české zahraniční politiky*, která se přirozeně věnovala také bezpečnostním tématům.⁴ V kontextu deliberativních debat o nové Strategické koncepci NATO pak vznikla nová *Bezpečnostní strategie ČR*, které se věnovalo loňské vydání této kapitoly.⁵ Posledním z řady dokumentů, kterému se bude věnovat tato kapitola na následujících řádcích, je *Obranná strategie ČR*,⁶ jež byla vytvořena na Ministerstvu obrany ČR a následně schválena vládou v roce 2012.⁷ Závazek vypracovat tuto strategii v gesci MO se objevil již ve výše zmíněné *Bílé knize o obraně* a byl obsažen také v Programovém prohlášení Nečasovy vlády.⁸

Cílem dokumentu je představit záměr vlády České republiky týkající se zajištění obrany ČR v tomto desetiletí. Strategie základní zásady výstavby a činnosti systému obrany státu rekapituluje hlavní úkoly ozbrojených sil a aktualizuje vojensko-politické ambice. První část dokumentu představuje východiska pro zajištění obrany ČR. Strategie v této části vcelku koherentně shrnuje klíčové charakteristiky současného bezpečnostního prostředí. Za zmínku jistě stojí explicitní rozeznání posunu geopolitických zájmů USA „*směrem do Asie*“, které vytváří větší tlak na evropské spojence, aby přebírali větší díl odpovědnosti za svou obranu a bezpečnost. Daný odstavec také v kontextu posunu geopolitických zájmů USA zmiňuje nebezpečí klesající transatlantické koheze v důsledku disproporce v obranných výdajích, kterému by Aliance měla čelit společnými cvičeními (včetně scénářů založených na čl. 5 *Washingtonské smlouvy*) a rozvojem společných schopností. První část také připomíná kontext ekonomických obtíží, jež představuje na národní i mezinárodní úrovni určité riziko pro zdrojovou, organizační i personální destabilizaci ozbrojených sil. Na úrovni schopností část řešení mohou představovat mnohonárodní iniciativy a řešení, jako jsou *Smart Defence* či *Pooling and Sharing*, nicméně tyto iniciativy nemohou nahradit základní zodpovědnost státu za vlastní obranu.

Druhá část dokumentu představuje tři pilíře obrany ČR, kterými jsou stát, ozbrojené síly a občan. V sekci věnované státu zaujme jednovětá pasáž věnovaná obrannému plánování na národní i nadnárodní (NATO) úrovni. Jak postupně ukazovaly předchozí ročníky této kapitoly, právě absence efektivního obranného plánování představovala jeden ze základních problémů obranného sektoru v ČR. Dokument v této části také zmiňuje regionální spolupráci v rámci Visegrádské skupiny, jejíž nová prioritizace byla zmíněna už v úvodu. Druhá sekce – ozbrojené síly – znovu připomíná kvalitativní a kvantitativní kritéria rozvoje vojenských schopností, která byla definována už v Bílé knize a jež představují vhodná východiska pro tuto oblast. Mezi kvalitativní kritéria patří *jeden soubor sil* pro plnění jak vojenských úkolů, tak i pro podporu civilních orgánů v krizových situacích nevojenského charakteru; *účelnost sil* s ohledem na potřeby a nejpravděpodobnější použití; *efektivita sil* s důrazem na dosažení poměru bojových a výkonných prvků (60 %) vůči podpůrným (40 %); *modularita*

umožňující vytvářet úkolová uskupení; *nasaditelnost sil* včetně využitelnosti v mezinárodních operacích; *interoperabilita sil* zajišťující součinnost se spojenci a *specializace sil* v oblastech s vyšší přidanou hodnotou, které v rámci českých ozbrojených sil představují ochranu proti ZHN, speciální jednotky, vojenské zdravotnictví či schopnosti vrtulníkového letectva. Kvantitativní kritéria obsahují úplné nasazení všech sil v případě ohrožení svrchovanosti a územní celistvosti ČR, nasazení jednotek určených v rámci obranného plánování NATO v případě aktivace čl. 5 *Washingtonské smlouvy* a možnosti nasazení jednotek v mezinárodních operacích v závislosti na charakteru situace. V neposlední řadě je také ČR schopna přispívat do operací speciálními expertními týmy např. v oblasti výcviku či vojenského poradenství.

Třetí část – pilíř občan – je nejstručnější a zmiňuje obranu státu jako občanskou povinnost a morální závazek, jež nezanikly profesionalizací armády. Finální část, která se nazývá „Realizace“, je velice stručná, přičemž především zmiňuje, že na základě této strategie bude aktualizován *Plán obrany České republiky*. Vláda bude zároveň jednou za dva roky prostřednictvím *Zprávy o zajištění obrany České republiky* informovat o naplňování Obranné strategie příslušné parlamentní výbory.

Z celkového pohledu lze říci, že nová Obranná strategie představuje modernější strategický dokument než Obranná strategie z roku 2008. Ocenit lze kvalitní popis bezpečnostního prostředí včetně upozornění na možnost nepředvídatelného vývoje a důraz na mezinárodní spolupráci, který by měl jít daleko za rámec běžných deklarací o členství České republiky v NATO a EU. Po Bílé knize tak v resortu obrany vznikl další solidní strategický dokument, přičemž nadále otevřenou otázkou zůstává, nakolik se postupné změny v uvažování zodpovědných osob projeví v praxi.

Potenciálním tématem, které by mohlo vybudit politickou diskusi, se mohlo stát projednávání vládního návrhu o působení sil a prostředků ČR v letech 2013 a 2014.⁹ Na tomto místě je dobré připomenout, že z důvodu větší kontinuity a transparentnosti ČR ve vztahu ke spojencům je tento mandát od roku 2011 schvalován vždy na dva roky. Tato změna, která byla relativně konsenzuálně přijata po zkušenostech s velmi vypjatou politickou situací, jež v první fázi vedla k neschválení jednorozhodného plánu pro rok 2009, prozatím přinesla v zásadě „klidné“ schvalování, což je však spíše třeba přičítat změně vnitropolitické situací. Naopak obavy, že delší mandát ještě zvýrazní význam hlasování, čímž jej potenciálně zkomplikuje, se naštěstí nepotvrdily.

Návrh pro roky 2013–2014 s výhledem na rok 2015 je rámován především snížením české účasti na misi ISAF v Afghánistánu. V roce 2013 by český kontingent v Afghánistánu měl čítat maximálně 539 osob a v roce následujícím by měl klesnout na 340 osob. V obou letech by také mělo být nasazeno maximálně 20 příslušníků vyčleněných z 601. skupiny speciálních sil na ochranu českého zastupitelského úřadu v Kábulu. Pro roky 2013–2014 byla také prodloužena česká účast na alianční misi KFOR v Kosovu, která však již nepřesáhne počet 10 osob. Podobně se budou tři zástupci resortu obrany účastnit operací EU ALTHEA v Bosně a Hercegovině. V rámci operací EU budou také tři osoby působit na Operačním velitelství operace EU NAVFOR ATALANTA ve Velké Británii. Další tři osoby z resortu MO by měly v daných dvou letech působit v rámci MFO (*Multinational Force and Observers*) na Sijajském poloostrově.¹⁰

Další příslušníci resortu obrany v počtu do 40 osob posílí velitelské struktury NATO a EU nasazené v rámci operací těchto organizací či budou vysláni do zahraničních misí ze svého působíště v těchto velitelských strukturách. Mandát odsouhlasený sněmovnou také počítá s vysláním až 766 osob mimo ČR v rámci NATO sil rychlé reakce (*NATO Response Force*) v roce 2013 a 302 osob v roce následujících. O tomto nasazení rozhodne vláda s tím, že bude neprodleně informovat obě komory Parlamentu ČR.

Jak již naznačily předchozí řádky, parlamentní rozprava k tomuto bodu nepřinesla zásadnější politický střet, o veřejném politickém střetu už v této souvislosti po několika let nelze mluvit vůbec. Diskusi tradičně uvedli tehdejší ministr obrany Alexandr Vondra a ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg. Z koaličních poslanců dále vystupoval pouze procedurálně Jan Vidím, předseda Výboru pro obranu PSP ČR. Z řad opozice vystoupili tradiční spíkáři zabývající se problematikou české zahraničněbezpečnostní politiky. Lubomír Zaorálek (ČSSD) se ve svém vystoupení nevysslovil proti předkládanému dokumentu, ale pouze zdůraznil potřebu zpětně reflektovat českou účast v afghánské misi především s ohledem na nerealistický cíl budování demokracie v Afghánistánu. Vzhledem k vynaloženým prostředkům a chybně stanoveným cílům by měl Afghánistán představovat ponaučení pro Alianci i ČR. S obdobnými argumenty vystoupil také další tradiční vystupující Alexandr Černý (KSČM), který kromě kritiky situace v Afghánistánu zdůraznil finanční zátěž, kterou mise ISAF představovala pro ČR. Tuto skutečnost usouvztažil s negativním vývojem rozpočtu na obranu, který od roku 2009 poklesl o více než pětinu, přičemž mandatorní výdaje vzrostly ze 43 % na zhruba 60 %. Dle poslance Černého jsou v rámci rozpočtového tlaku omezovány výdaje na obranyschopnost státu. V závěru zopakoval obecně kritický postoj k zapojení ČR do alianční operace v Afghánistánu.¹¹

V podobném duchu jako poslanec Zaorálek vystoupili i poslanci Petr Hulínský, Jan Hamáček a Antonín Sed'a (všichni ČSSD). Hamáček vyjádřil spokojenost ze strany ČSSD, že vláda předkládá *de facto* harmonogram stahování z Afghánistánu, jakkoli by mohl být z pohledu hlavní opoziční strany ambicióznější. Hamáček také upozornil, že pro budoucí schvalování české účasti v zahraničních misích bude zapotřebí nad rámec spojeneckých závazků posuzovat také definování cílů a způsob jejich dosažení, včetně potenciální exit strategie v případě, že proces dosahování cílů selže. Dalším důležitým bodem bude definice jasnějšího mandátu v případě očekávatelných misí, na kterých bude participovat velké množství zemí nejen z euroatlantického prostoru. V tomto duchu vyzval vládu k zahájení strategického dialogu.¹² Dlouholetý člen Výboru pro obranu A. Sed'a poté vystoupil s rozbořem části dokumentu týkající se Afghánistánu a s apelem na zastavení propadu obranného rozpočtu, v jehož souvislosti se hovoří o snížení politicko-vojenských ambic České republiky a schopnosti AČR. Vláda by se dle poslance Sedi měla držet nedávno přijaté *Bezpečnostní strategie ČR*, kde jsou vnitřní i vnější úkoly jasně pojmenovány.¹³

BEZPEČNOSTNÍ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA A UDÁLOSTI

Zřejmě nejvýznamnější bezpečnostní událostí v transatlantickém prostoru v roce 2012 byl květnový summit NATO v Chicagu, který se konal v USA po třinácti letech a vůbec poprvé mimo Washington. Klíčovou agendou summitu byl dle očekávání Afghánistán, resp. stahování spojeneckých jednotek z jeho území. Jak již bylo naznačeno v předchozí části, česká účast v Afghánistánu se bude postupně snižovat s tím, že ČR počítá také s účastí v post-ISAF misi, která pravděpodobně vznikne po roce 2014. Česká republika počítá s nasazením zhruba dvou stovek vojáků a expertů, kteří by se věnovali dosavadním agendám, tedy především tréninku a mentoringu afghánských ozbrojených sil s tím, že by významnou aktivitu představoval výcvik vrtulníkového letectva. V rozpočtovém výhledu jsou prozatím alokovány prostředky do roku 2017.¹⁴

Další významnou agendu představovalo schválení *Deterrence and Defence Posture Review*, které lze označit za jeden z klíčových strategických dokumentů. Z hlediska ČR je vzhledem k jejímu potenciálu významná především politicko-deklaratorní funkce tohoto dokumentu. V tomto smyslu ČR ocenila, že došlo ke kompromisu a přijetí dokumentu. Podobný postoj Česká republika zaujala k informacím týkajícím se další výstavby aliančního systému protiraketové obrany, kde již ČR není hostitelskou zemí, ani zemí s možností poskytnout významnější kapacity. Obecně je možné celou agendu vnímat v kontextu již mnohokrát vyřčeného přesunu amerických geopolitických zájmů a potřeby upevňovat transatlantickou kohezi. V tomto ohledu ČR na summitu prosazovala určitý „návrat ke kořenům Aliance“, tedy k soustředění se především na kolektivní obranu, cyklus obranného plánování a cvičení. Tento postoj se stal také základem dohody s ostatními zeměmi V4, která byla zformována v době klíčových jednání před samotným summitem.¹⁵

Posun od operačního angažmá k operační připravenosti se po chicagském summitu stal také vůdčí myšlenkou Aliance. V rámci tzv. *Connected Force Initiative* bude docházet k prohloubení vzdělávacích a tréninkových aktivit a k organizování většího množství cvičení, jež by měly udržet kvalitní připravenost jednotek NATO v době, kdy nebudou výrazněji angažovány mimo transatlantické teritorium tak, aby nadále byly schopny naplňovat klíčové cíle uvedené ve Strategické koncepci NATO.¹⁶

Chicagský summit se také přirozeně věnoval budování schopností v období ekonomických komplikací a klesajících rozpočtů. Již před několika lety NATO představilo svůj koncept tzv. chytré obrany (*Smart Defence*), který je podobně jako evropský *pooling and sharing* postaven na sdílení kapacit od vývojové po užitnou fázi. Z pohledu České republiky je důležité, aby se podařilo projekty *Smart Defence* sjednotit s EU projekty *pooling and sharing* tak, aby nedošlo k dalšímu tříštění kapacit. V rámci *Smart Defence* ČR vstoupila do celkem 18 projektů, ve kterých rozvíjí své tradičně silné stránky. Česká republika se stala vedoucí zemí multilaterální skupiny *aviation training center* zaměřující se na výcvik příslušníků vrtulníkového letectva a dále vstoupila do projektů zabývajících se mezinárodní logistikou, vojenským lékařstvím či ochranou proti zbraním hromadného ničení.¹⁷

V roce 2012 již byla v plném běhu syrská občanská válka, jakkoli se operace mezinárodního společenství jevila jako velmi vzdálená. Téma Sýrie se však objevilo na prosincové ministeriádě na neformální večeři, kde se vyjevily určité rozpory mezi spojenci. Česká pozice byla formována především samotným ministrem zahraničních věcí K. Schwarzenbergem, který vyjadřoval nesouhlas s vyzbrojováním povstalců a obecně se strategií podpory jedné ze stran. Dle Schwarzenberga v občanské válce není na výběr mezi „*správnou a špatnou*“ stranou. Český ministr navíc zopakoval, že řešením konfliktu bude muset být dohoda s prezidentem Assadem, což představovalo pozici, kterou ne všechny státy sdílely.¹⁸ Podobný názor zastával i prezident V. Klaus, který ve svém projevu před Valným shromážděním OSN kritizoval intervenční politiku Západu v případech Kosova, Iráku či Libye.¹⁹

V roce 2012 také započal proces vyjednávání o budoucnosti Společné obranné a bezpečnostní politiky (SBOP), která i přes reformy přijaté v rámci *Lisabonské smlouvy* spíše stagnuje. Samotný proces stimuloval předseda Evropské rady Herman van Rompuy, který navrhl celounijní diskusi o evropském obranném trhu a průmyslu, z čehož se postupně rozvinula debata o budoucnosti celé SBOP. Tato diskuse by měla být završena na setkání Evropské rady v září 2013, jež bude věnována zvýšení efektivity a viditelnosti SBOP, rozvoji kapacit a obrannému průmyslu. Tato agenda bude detailněji zanalyzována v následujícím vydání této publikace. Jak již tato kapitola naznačila, Česká republika vnímá strategické posuny spojené s americkou zahraniční politikou a v tomto smyslu podporuje resuscitaci SBOP, kterou by summit v přirozeně omezené míře mohl přinést. Podobně je třeba připomenout, že se ČR nachází v procesu hledání nových zájmů spadajících do zájmové sféry v EU. K tradiční, byť v posledních letech poněkud stagnující východní orientaci a stejně trvalé jihovýchodní orientaci by se mohla přidat dlouhodobě opomíjená orientace jižním směrem.

Jak již bylo naznačeno výše, v rámci nové strategické rozvahy došlo v České republice k proměně přístupu k EU misím, především v oblasti subsaharské Afriky. MZV dokázalo definovat české zájmy v subsaharské Africe, které by legitimizovaly zapojení českých vojáků do misí v této oblasti pod hlavičkou EU. Tuto argumentaci postupně přijalo i MO, jež nadále odmítá nasazení českých vojáků pouze v arktických oblastech. Z tohoto procesu poté vzešla poněkud překvapivá česká účast na tréninkové misi EU v Mali (EU TM Mali), která byla schválena vládou a následně parlamentem počátkem února 2013. Jakkoli to časově spadá již do příštího vydání této kapitoly, tento český obrat je nečekaný a překvapivý. Podobně překvapivá je skutečnost, že celý proces prošel bez výrazného odporu MO a zároveň bez zásadnější politické diskuse na půdě parlamentu.²⁰ Zajímavý kontext pro uvažování o misích ve frankofonní Africe představuje vyřazení francouzské Arevy z temelínského tendru, kdy by česká podpora „francouzských misí“ mohla sloužit jako součást strategie zlepšování poškozených vztahů.

Agendami NATO i EU se v roce 2012 prolínaly snahy o resuscitaci bezpečnostní a obranné spolupráce v rámci V4. Tato spolupráce byla podpořena na politické úrovni deklaracemi ministrů zahraničních věcí a obrany, jež byly podepsané na jaře 2012. Kromě již výše zmiňované koordinace před summitem v Chicagu je jedním z hmatatelných výsledků této spolupráce vytvoření V4 bojové skupiny, která bude operabilní

v roce 2016. Podle některých expertů by se vojenské uskupení mohlo stát určitým modelovým případem, který by na sebe navázal další kooperativní projekty. V tomto ohledu je však třeba připomenout, že spolupráce v této oblasti nebyla v rámci V4 nikdy úspěšná.²¹ Politická dynamika vzbudila i značný zájem nezávislých expertů, akademiků a zástupců think-tankové komunity. Z velkého množství projektů lze na tomto místě zmínit DAV4 Report, která byla podpořena Mezinárodním visegradským fondem.²²

V roce 2012 také nadále pokračovala paralýza Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), která v zásadě odráží současný stav vztahů mezi Ruskem a členskými státy EU a NATO. Zatímco na závěrečném zasedání ve Vilniusu v roce 2011 nebyl schválen žádný závěr v tradičně blokované třetí lidskoprávní oblasti, na zasedání v Dublinu nebylo poprvé za poslední roky schváleno ani jedno rozhodnutí v první politicko-vojenské dimenzi. Vzhledem k blokování rozpočtu se tak z OBSE stává čím dál tím méně akceschopná organizace. V roce 2012 také Západ poprvé nepředal Rusku informace plynoucí ze Smlouvy o konvenčních zbraních v Evropě, od které Rusko jednostranně odstoupilo v roce 2007 v kontextu úvah o budování americké protiraketové obrany v Evropě. Členské země EU a NATO se tak poprvé zachovaly recipročně, neboť Rusko tyto informace neposkytuje od zmíněného roku 2007.²³

Jakkoli tato agenda se pouze dílčím způsobem dotýká bezpečnostní dimenze české zahraniční politiky, je vhodné na závěr této pasáže zmínit, že v roce 2014 dojde k několika změnám ve vedení významných mezinárodních organizací a institucí. V první řadě bude volen nový generální tajemník NATO. O tento post již vyjádřil zájem italský politik Franco Frattini, ale jeho šance jsou relativně malé, v neposlední řadě také proto, že ve vedení OBSE bude pravděpodobně prodloužen mandát Lamberto Zani-erimu. Kromě těchto dvou pozic však dojde k výměně generálního tajemníka OSN, Rady Evropy a mandáty končí také předsedovi Evropské rady a Rady EU. První vlna sondování a vyjednávání přirozeně začala už v roce 2012, přičemž tato situace představuje možnost pro spolupráci zemí postkomunistické Evropy. Česká diplomacie by alespoň na třech z těchto postů ráda viděla zástupce právě z těchto zemí.²⁴

BEZPEČNOSTNÍ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY VE VEŘEJNÉM A MEDIÁLNÍM PROSTORU

Jak již bylo naznačeno v úvodu, politická a veřejná debata se v roce 2012 bezpečnostních témat v podstatě nedotýkala. Veřejnoprávní zpravodajská ČT24 se poměrně obsáhle věnovala summitu NATO v Chicagu.²⁵ Ani v roce 2012 neustala mediální agenda týkající se mírně řečeno problematických nákupů zbrojní techniky v posledních několika letech. Dobrou zprávou však jistě je, že média probírají nový vývoj ve starších kauzách, kterým se tato kapitola věnovala, a nemusejí se věnovat novým případům. V roce 2012 v tomto ohledu dominoval případ letadel CASA, za jejichž nákup byla k trestnímu stíhání vydána bývalá ministryně obrany Vlasta Parkanová (TOP 09),²⁶ přičemž politický kontext tohoto vydání lze vnímat jako přinejmenším varovný.²⁷

Ani koncem roku 2012 nebylo možné letouny CASA nasadit do mise v Afghánistánu, pro kterou byl jejich nákup plánován. Stroje vyrobené evropským konsorciem EADS, jejichž nákup zprostředkovala firma Omnipol, neprošly ani na potřetí armádní prohlídkou. ČR by v rámci kompenzací za pozdní dodání měla získat dva z pěti dvojmotorových bitevníků L-159, které poslala do Španělska výměnou za jeden ze čtyř dopravních letounů.²⁸ Poměrně překvapivě²⁹ se MO podařilo dotáhnout prodej dlouhodobě nadbytečných podzvukových letounů L-159 do Iráku. Podle dohody, kterou v říjnu představil ministr obrany Vondra, Irák koupí 28 bitevníků za 19,2 mld. Kč.³⁰

ZÁVĚR

V roce 2012 přinesla bezpečnostní agenda české zahraniční politiky celou řadu zajímavých procesů svědčících o postupné reflexi nejnovějšího vývoje transatlantických i evropských bezpečnostních vztahů, ať už se týkají americké zahraniční politiky či postafghánské alianční budoucnosti. Za průlomové lze označit rozhodnutí účastnit se mise v subsaharské Africe pod hlavičkou EU. Toto rozhodnutí lze propojit s širšími úvahami týkajícími se českého působení v rámci SBOP. Rok 2012 také přinesl poslední ze série obměňovaných strategických dokumentů, kdy k Bílé knize a Bezpečnostní strategii ČR přibyla resortní Obranná strategie. Jakkoli lze všechny zmíněné dokumenty kriticky reflektovat, je třeba říci, že především Bílá kniha a Obranná strategie jsou dobře zpracovanými dokumenty, které mohou posloužit při formování české zahraniční a bezpečnostní politiky. Politická scéna není v posledních letech v bezpečnostních tématech příliš polarizovaná, o čemž svědčí v podstatě konsenzuální diskuse k návrhu týkajícímu se vysílání českých sil do zahraničí. Zajímavým tématem nejen na národní, ale především na nadnárodní úrovni bude reflexe afghánské zkušenosti. Stejně tak bude v následujícím roce zajímavé blíže analyzovat české pozice zformulované v kontextu Evropské rady zabývající se Společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU.

Z celkového pohledu lze říci, že na rozdíl od posledních ročníků tato kapitola nemusí komentovat často problematické akvizice v resortu obrany. Tento fakt lze přijmout především v návaznosti na skutečnost, že nové akviziční projekty jsou lépe připravovány a stejně tak zásadněji reflektují rozpočtovou situaci v ČR i situaci na trhu s obranným materiálem. V tomto ohledu je však také třeba říci, že avizovaná V4 spolupráce nepředstavuje zásadnější příslib efektivnější a levnější akviziční spolupráce. Jakkoli lze v posledních měsících zaznamenat zvýšenou politickou aktivitu na úrovni politických deklarací, nadále zůstává skutečností, že v oblasti akvizic visegrádské země nikdy nedospěly ke společným řešením. Investiční spolupráci navíc komplikuje skutečnost, že slovenský, ale zejména pak maďarský obranný rozpočet nenabízejí příliš mnoho reálného prostoru pro společné investování.

Česká zahraničně-bezpečnostní politika neprošla v roce 2012 nějakou zásadní proměnou. Na druhou stranu předložená kapitola představila některé posuny, které mohou v budoucnosti proměnit ustálené parametry české zahraničně-bezpečnostní politiky. V tomto ohledu se jako klíčová jeví především česká snaha aktivněji se zapojit

do SBOP, která je legitimizována identifikací nových zájmů v oblastech mimo východní a jihovýchodní dimenzi. V příští kapitole této publikace bude možné jasněji zhodnotit proměnu českého přístupu v reflexi klíčové Evropské rady, která proběhne v prosinci 2013.

Poznámky

- ¹ *Deterrence and Defence Posture Review*. On-line: www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_87597.htm?mode=pressrelease.
- ² Střítecký, Vít (2009): Bezpečnostní rozměr české zahraniční politiky. In: Michal Kořan a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2008. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ³ Střítecký, Vít (2010): Bezpečnostní rozměr české zahraniční politiky. In: Michal Kořan a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2009: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ⁴ Tamtéž.
- ⁵ Střítecký, Vít (2011): Bezpečnostní rozměr české zahraniční politiky. In: Michal Kořan a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2010: Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ⁶ *Obranná strategie ČR*. On-line: www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vlada-sch-valila-obrannou-strategii-cr-74858/.
- ⁷ Usnesení vlády č. 699 ze dne 26. září 2012. On-line: https://apps.odok.cz/djv-agenda?p_p_id=agenda_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_resource_id=downloadAttachment&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&agenda_WAR_odokkpl_attachmentPid=KORN97C2KPK5.
- ⁸ Programové prohlášení vlády Petra Nečase. On-line: www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programova-prohlaseni-74856/.
- ⁹ Vládní návrh na působení sil a prostředků resortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v letech 2013 a 2014 s výhledem na rok 2015. On-line: www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=698&O=6.
- ¹⁰ Vládní návrh působení sil a prostředků MO v zahraničních operacích v letech 2013 a 2014. Sněmovní tisk č. 698. On-line: www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=6&T=698.
- ¹¹ Stenografický zápis z jednání 40. schůze PSP ČR dne 12. 6. 2012. On-line: www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/040schuz/s040167.htm.
- ¹² Tamtéž.
- ¹³ Tamtéž.
- ¹⁴ Rozhovor s představitelem MZV ČR.
- ¹⁵ Rozhovor s představitelem MZV ČR.
- ¹⁶ *The Connected Force Initiative*. On-line: www.nato.int/cps/en/SID-107090C3-88095132/natolive/topics_98527.htm.
- ¹⁷ Rozhovor s představitelem MO ČR.
- ¹⁸ Rozhovor s představiteli MZV ČR.
- ¹⁹ Projev prezidenta Václava Klause na 67. zasedání Valného shromáždění OSN, 26. 9. 2012. On-line: www.klaus.cz/clanky/3194.
- ²⁰ Rozhovor s představitelem MZV ČR.
- ²¹ Vice např. ve vydání *Polish Quarterly of International Affairs*, 4/2012. Abstrakt. On-line: www.pism.pl/publications/journals/The_Polish_Quarterly_of_International_Affairs/2012/4. On-line: www.ata-sac.org/subory/file/DAV4_Full_Report.pdf.
- ²² On-line: www.ata-sac.org/subory/file/DAV4_Full_Report.pdf.
- ²³ Rozhovor s představitelem MZV ČR.
- ²⁴ Rozhovor s představitelem MZV ČR.
- ²⁵ Vysílání ČT24, 21. 5. 2012. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/178074-nato-summitem-v-chicagu-zahajilo-cestu-k-nove-podobe/.

- ²⁶ *Poslanci vydali Parkanovou ke trestnímu stíhání.* Aktuálně.cz, 11. 7. 2012. On-line: **aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=751192**
- ²⁷ Například zde: **aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=751370**; **aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=751359**.
- ²⁸ *Letouny CASA znovu propadly v testech.* E15, 30. 11. 2012. On-line: **zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/letouny-casa-znovu-propadly-v-testech-936763**
- ²⁹ Viz skeptický postoj v loňském vydání této kapitoly. Střítecký, Vít (2012): Bezpečnostní rozměr české zahraniční politiky. In: Michal Kořan–Ondřej Ditrych a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2011. Analýza ÚMV.* Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ³⁰ *Irák koupí od ČR 28 bitevníků L-159 za 19 miliard Kč.* Aktuálně.cz. On-line: **aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=760072**.